

MSI	RIIGIKOGU KANTSELEI Majandus- ja sotsiaalinfoosakond E-mail: msi@riigikogu.ee	Tel 6 31 65 02 Faks 6 31 65 04
------------	---	---

Lühiinfo

Keskmine palk ja pension

8.04. 2004 69/1

Käesolev ülevaade koosneb viiest osast:

1. Keskmine palk Eestis 1999-2003 ja selle arvutamise metoodika
2. Keskmine pension Eestis 1999-2003
  - 2.1. Pensionisaajate arv pensioniliikide lõikes 1999-2003
3. Pensionikindlustuse jaotus aastakoeffitsientide lõikes 1999-2003
  - 3.1. Pensionikindlustatute arv ja keskmised aastakoeffitsiendid;
  - 3.2. Pensionikindlustatute jaotus aastakoeffitsientide lõikes
4. Pensionide tulud ja kulud (laekumine, väljamaksmine ja jääk pensionifondis 1999-2003)
5. Kui palju on eraldatud raha nn. teise samba kindlustamiseks pensionifondist 1999-2003

1. Keskmine palk Eestis aastatel 1999-2003 ning selle arvutamise metoodika

1.1. Keskmine palk aastatel 1999 – 2003

(krooni)

	Aasta	I kvartal	II kvartal	III kvartal	IV kvartal
1999	4 440	4 057	4 554	4 261	4 799
2000	4 907	4 501	5 031	4 694	5 279
2001	5 510	5 098	5 767	5 300	5 879
2002	6 144	5 721	6 353	5 853	6 512
2003	*	6 333	6 915	6 431	7 127

* aasta keskmise palga avaldab Statistikaamet 14.06.2004

1.2. Keskmise palga arvutamise metoodika

Üldkogum ja valim

Andmete kogumisel on statistiliseks üksuseks ettevõtte, asutus või organisatsioon. Uuringu üldkogumi moodustavad majanduslikult aktiivsed üksused. Valimi freimina kasutatakse Justiitsministeeriumi Registrikeskuse andmebaasil moodustatud statistilist profiili, mida ajakohastatakse igal aastal. Riigi- ja munitsipaalasutustelt ja -organisatsioonidelt ning 50 või enama töötajaga ettevõtelt kogutakse andmeid kõikselt. Ülejäänud üksustest, s.t vähem kui 50 töötajaga ettevõtetest, tehakse stratifitseeritud lihtne juhuslik valik.

Algandmete töötlus ja kao kompenseerimine

Valikuliselt uuritava kihi algandmed laiendatakse järgmiselt: laiendusteguriks võetakse vastava tegevusala valikuliselt uuritavate üksuste kogumi mahu ja vastanute arvu suhe ning korrutatakse sellega tegevusala iga valikuliselt uuritava üksuse andmed. Selline laiendamine sisaldab ka kao kompenseerimise valikuliselt uuritavate ettevõtete kihis: kao hulgas eeldatakse olevat suhteliselt niisama palju aktiivseid üksusi, kui palju on neid vastanute hulgas. Igale sellisele “hüpoteetilisele” üksusele omistatakse vastanud aktiivsete üksuste näitajate keskmised. Kõikselt uuritavat kihti ei laiendata, kuid enne töötlust mittevastanud üksuste andmed asendatakse. Vähem kui saja töötajaga mittevastanud üksuste andmed asendatakse nn *hot deck* meetodil — mittevastanu andmeteks võetakse andmefailis talle eespool kõige lähemal asuva sarnase üksuse andmed. Saja või enama töötajaga mittevastanud üksuse andmeteks võetakse eelmise perioodi andmed.

Valikuvead

Et algandmeid on kogutud osaliselt valikuuringuga, sisaldavad kõik lõpptulemused valimi juhuslikkusest tingitud viga ehk valikuviga. Valikuviga on võimalik hinnata. Kõigile avaldatud koondandmetele on arvutatud valikuvigade hinnangud. Selleks on kasutatud spetsiaalset valikuvigade arvutamise programmi CLAN. Suuremat huvi pakkuvate tulemuste standardvead on ka avaldatud. Viimati nimetatute abil on võimalik arvutada usaldusvahemikud.

Näidis.

Keskmine brutokuupalk oli 4694 krooni ja standardviga 55 krooni. Relatiivne viga saadakse järgmiselt: $55/4694 \times 100 = 1,2\%$. 95%-se tõenäosuse usaldusvahemik saadakse kahekordse standardvea 4694 kroonile liitmisel ja sellest lahutamisel: $55 \times 2 = 110$, $4694 - 110 = 4584$, $4694 + 110 = 4804$. Tegelik keskmise brutopalka väärtus asub tõenäosusega 95% 4584 kuni 4804 krooni vahemikus.

KLASSIFIKAATORID

Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator (EMTAK 2000)

- A Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus
- A 01 Põllumajandus, jahindus ja neid teenindavad tegevusalad
- A 02 Metsamajandus, metsavarumine ja neid teenindavad tegevusalad
- B Kalandus
- B 05 Kalapüük, kalahaudejaamade ja kalakasvanduste tegevus; kalapüüki teenindavad tegevusalad
- C Mäetööstus
- CA10 Kivi- ja pruunsöe kaevandamine; turbatootmine
- CA11 Põlevkivi kaevandamine; nafta ja maagaasi tootmine; muud nafta ja maagaasi tootmisega seotud tegevusalad, v.a leiukohtade uurimine
- CA12 Uraani- ja tooriumimaagi kaevandamine
- CB13 Metallimaakide kaevandamine
- CB14 Muu kaevandamine
- D Töötlev tööstus
- DA15 Toiduainete ja jookide tootmine
- DA16 Tubakatoodete tootmine
- DB17 Tekstiilitootmine
- DB18 Rõivatootmine; karusnaha töötlemine ja värvimine
- DC19 Nahatöötlemine ja -parkimine; kohvrite, käekottide, sadulsepatoodete, rakmete ja jalatsite tootmine
- DD20 Puidutöötlemine ning puit- ja korktoodete tootmine, v.a mööbel; õlg- ja punumismaterjalist toodete tootmine

DE21	Paberimassi, paberi ja pabertoodete tootmine
DE22	Kirjastamine, trükindus ja salvestiste paljundus
DF23	Koksi, puhastatud nafta- ja põlevkivisaaduste ning tuumkütuse tootmine
DG24	Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine
DH25	Kummi- ja plasttoodete tootmine
DI26	Muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine
DJ27	Metallitootmine
DJ28	Metalltoodete tootmine, v.a masinad ja seadmed
DK29	Mujal liigitamata masinate ja seadmete tootmine
DL30	Kontorimasinate ja arvutite tootmine
DL31	Mujal liigitamata elektrimasinate ja -aparaatide tootmine
DL32	Raadio-, televisiooni- ja sideseadmete ja -aparatuuri tootmine
DL33	Meditsiinitehnika, optikariistade, täppisinstrumentide ja ajanäitajate tootmine
DM34	Mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine
DM35	Muude transpordivahendite tootmine
DN36	Mööblitootmine; mujal liigitamata tootmine
DN37	Teisene töötlus
E	Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus
E 40	Elektrienergia-, gaasi-, auru- ja kuumaveevarustus
E 41	Veekogumine, -puhastus ja -varustus
F	Ehitus
F 45	Ehitus
G	Hulgi- ja jaemüük; mootorsõidukite, mootorrataste ja isiklike tarbeesemete ning kodumasinade remont
G 50	Mootorsõidukite ja mootorrataste müük, hooldus ja remont; mootorikütuse jaemüük
G 51	Hulgimüük ja vahenduskaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad
G 52	Jaemüük, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad; isiklike tarbeesemete ja kodumasinade parandus
H	Hotellid ja restoranid
H 55	Hotellid ja restoranid
I	Veondus, laondus ja side
I 60	Maismaatransport; torutransport
I 61	Veetransport
I 62	Õhutransport
I 63	Transpordi abitegevused; reisibüroode tegevus
I 64	Postside ja telekommunikatsioon
J	Finantsvahendus
J 65	Finantsvahendus, v.a kindlustus ja pensionikindlustus
J 66	Kindlustus ja pensionikindlustus, v.a kohustuslik sotsiaalkindlustus
J 67	Finantsvahenduse abitegevusalad
K	Kinnisvara-, üürimis- ja äritegevus
K 70	Kinnisvaraalaane tegevus
K 71	Masinate ja seadmete rentimine ilma juhita ja isiklike tarbeesemete ja kodumasinade väljaüürimine
K 72	Arvutiteenindus
K 73	Teadus- ja arendustegevus
K 74	Muu äritegevus
L	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus
L 75	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus
M	Haridus
M 80	Haridus
N	Tervishoid ja sotsiaaltooldus
N 85	Tervishoid ja sotsiaaltooldus
O	Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus
O 90	Reovee- ja jäätmekäitlus, tänavate korrashoid
O 91	Mujal liigitamata organisatsioonide tegevus
O 92	Meelelahutus-, kultuuri- ja sporditegevus
O 93	Muu teenindus

Avaldatavad keskmised brutopalgad on täistööajaga töötaja kohta, et oleks võimalik võrrelda erinevaid palku tööaja pikkusest olenemata. **Keskmissesse brutopalka** arvestatakse tasu tegelikult töötatud aja eest, keskmise töötasu alusel arvutatud tasud ja kompensatsioonid (nt palga säilitamine puhkuse ajaks) ja mitterahaline tasu (loonustasu). Keskmine brutopalk ei hõlma töövõtulepinguga töötajate töötasu, sest nende töötajate töötunde on raske mõõta. Samuti on nende tööaega raske taandada täistööajale, sest Eesti seadused ei nõua töövõtulepinguga töötajate tööaja arvestuse pidamist. Keskmissesse brutopalka ei kuulu ka tööandja hüvitis haigestumise, tööõnnetuse ja kutsehaiguse puhul. 1999. aastast ei sisalda keskmine brutokuupalk ravikindlustushüvitist, sest seadusemuudatuse järgi tööandja ei arvesta ega maksa enam välja hüvitist ravikindlustuse arvelt. 1999. aasta keskmise brutopalka muutused on esitatud 1998. aasta sama perioodi ümberarvestatud andmete suhtes, mis ei sisalda ravikindlustushüvitist. Keskmist brutotunnipalka see seadusemuudatus ei mõjuta.

1.3.Mõisted

Keskmine brutokuupalk kvartalis — $B_{keskmine}$

Tasu tegelikult töötatud aja eest — B_1

Tasu mittetöötatud aja eest — B_2

Kuukeskmine töötajate arv kvartalis — $t_{kvartal}$

$$B_{keskmine} = \frac{B_1 + B_2}{3t_{kvartal}} \quad (\text{krooni})$$

Keskmine brutotunnipalk — $T_{keskmine}$

Tasu tegelikult töötatud aja eest — B_1

Töötatud tundide arv — I_{tund}

$$T_{keskmine} = \frac{B_1}{I_{tund}} \quad (\text{krooni})$$

Tasu mittetöötatud aja eest — puhkusetasud (kompensatsioonid) ja toetused, tööseisakutasud, streigi ja töösulu ajal makstavad tasud, osaliselt tasustatava puhkuse tasud töömahu või tellimuse ajutisel vähenemisel, tasemekoolitusel või tööalasel koolitusel viibimise ajal makstud tasud. Siia kuuluvad ka lisatasud ja toetused (jõulutoetus, kvartali lisatasu, aasta lisatasu, elukalliduse kompensatsioon jms), kui nende arvestamise aluseks ei ole töötatud aeg, ja mitterahaline tasu (loonustasu) — B_2

Tasu tegelikult töötatud aja eest — ajatööpalgad ja tükitööpalgad, lisatasud ületundide, õhtuse töö, öötöö ja puhkepäevadel töötamise eest, lisatasud rasketes ja tervisekahjulikes tingimustes töötamise eest, kvalifikatsiooni-, keele- ja staažitasu jt regulaarselt makstavad lisatasud. Siia kuuluvad ka lisatasud ja preemiad (kuu-, kvartali- ja aastapremia, jõulutoetus, elukalliduse kompensatsioon jms), kui nende arvestamise aluseks on töötatud aeg — B_1

Täistööajaga töötaja — isik, kelle töönädala pikkus on 40 tundi või lühem seaduse (alaealine, tervisekahjulikul tööl töötaja, õpetaja jne) ja töösisekorra eeskirja järgi.

Tööandja hüvitised ja sotsiaaltoetused töötajatele — hüvitised töölepingu lõpetamisel; tööandja toetused arstiabi kasutamise korral; lapsehoolduspuhkusel viibivatele töötajatele; tööandja juures töötanud endistele töötajatele; ühekordne toetus juubeli, sünni ja surma puhul; stipendiumid ja õppemaksud töötajatele ja nende pereliikmetele jm — B_7

Töötaja — isik, kellega on sõlmitud tööleping määramata või määratud ajaks (arvesse lähevad ka töölepingud hooajatööde tegemiseks), ja isik, kes töötab avaliku teenistuse seaduse alusel või teenistuslepingu alusel.

Töötatud tundide arv — aruandeperioodil täistööajaga ja osalise tööajaga töötajate tegelikult töötatud tunnid (sh töö ettevalmistamise, seadmete jooksva remondi, töövahendite puhastamise, töökäskude ja aruannete täitmise aeg; töökohal oldud, kuid mittetöötatud aeg, näiteks seadmete lühiajalise seiskumise jm aeg; kohvi- ja teepausi aeg) ning ületunnid — I_{tund}

2. Keskmine pension ja pensionisaajate arv aastatel 1999 - 2003

2.1. Keskmine vanaduspension aastatel 1999 - 2004

jaanuar 1999	1540
jaanuar 2000	1551
jaanuar 2001	1552
jaanuar 2002	1620
jaanuar 2003	1832
jaanuar 2004	2072

Alates 1.04.2004 on 44 aastase tööstaaži korral pension 2 439 krooni.

2.2. Pensionäride arv pensioni liikide lõikes on lisatud eraldi tabelina /lisa 1/.

Kuna sotsiaalkindlustusalane aruandlus on võrreldes 1999/ 2000.aastaga muutunud, siis polnud 1999 ja 2000.aasta kohta võimalik saada kõiki andmeid, mis näiteks 2004.a kohta. Tabelis esitatud andmed on saadud Sotsiaalkindlustusameti aastaaruannete alusel.

3. Pensionikindlustatute jaotus aastakoeffitsientide lõikes

3.1. Pensionikindlustatute arv ja keskmised aastakoeffitsiendid

aasta	arv	koeffitsient
1999	718 827	0,850
2000	720 085	0,859
2001	726 388	0,849
2002	728 102	0,816
2003	734 828	0,762

Allikas: Sotsiaalkindlustusamet

3.2. Pensionikindlustatute jaotus aastakoeffitsientide lõikes

	1999	2000	2001	2002	2003
negatiivne	2	304	427	530	502
null	203	515	146	15453	12823
0,001 - 1,000	506491	501971	511854	506228	532331
1,001 - 2,000	151841	155614	153309	150776	142100
2,001 - 3,000	37946	37924	36433	33731	29672
3,001 - 10,000	21612	22924	23350	20683	16862
> 10,001	732	833	869	701	538
kokku	718 827	720 085	726 388	728 102	734 828

Allikas: koostatud Sotsiaalkindlustusameti andmete alusel

4. Pensionide tulud kulud

Pensionideks määratud vahendite tulusid ja kulusid kajastab alljärgnev tabel.

t. krooni

	2000	2001	2002	2003	2004*
Vahendite jääk aasta alguseks	-49 559,0	20 452,5	608 493,4	1 331 826,3	1 606 920,8
Sotsiaalmaksu laekumine	6 297 218,0	6 987 813,1	7 754 457,4	8 625 149,5	1 418 218,9
selest					
pensioni II sambasse			54 889,4	529 820,3	57 530,1
Tasuti riigikassale laenuintressi	7 438,3				
Jääb riiklikuks pensionikindlustuseks	6 289 779,7	6 987 813,1	7 699 568,0	8 095 329,2	1 360 688,8
Finantseerimine riigieelarvest					
(lisandid, suurendused represseerit)	256 050,7	241 480,1	297 683,9	309 250,5	50 562,9
Muud laekumised pensionide maksm.	2 156,7	2 349,2	2 328,0	2 185,6	267,1

TULU KOKKU	6 547 987,1	7 231 642,4	7 999 579,9	8 406 765,3	1 411 518,8
Kulud riiklikuks pensionikindlustuseks	6 189 276,1	6 368 943,3	6 978 563,1	7 822 122,6	1 243 864,3
Pensionid riigi muude vahendite arvel	256 050,7	241 480,1	297 683,9	309 250,5	50 562,9
Kulu pensioni maksmiseks	30 513,4	33 178,1			
Politsei ja kaitseväepensioni					
vahe katmine				297,7	-587,3
Jooksva aasta jääk aasta lõpuks	72 146,9	588 040,9	723 332,9	275 094,5	117 678,9
Jääk kasvavalt	22 587,9	608 493,4	1 331 826,3	1 606 920,8	1 724 599,7

Allikas: Rahandusministeerium

* seisuga 1.03.04

1999.aasta kohta taolised andmed puuduvad. Andmed on 2000.aastast, kuna sellest ajast tegeleb pensionideks eraldatud vahendite teenindamisega Riigikassa.

5. Eraldised nn teise samba kindlustamiseks

Sotsiaalkindlustusameti andmetel on selleks tarbeks raha eraldatud alates 2002.aastast.

2002.a. 54 889,4 *tuh.krooni*;
2003.a. 529 820,3 *tuh.krooni*;
2004.a. 57 530,1 *tuh.krooni*.

Hilma Naaber
MSI nõunik, 631 6507